

Rätt till liv – fostret eller kvinnan?

En kartläggning av abortdebatten genom svenska organisationers retorik
Towe Viksten

Avdelningen för mänskliga rättigheter
Historiska institutionen
MRSG31
Höstterminen 2017
Handledare: Olof Beckman och Fredrika Larsson
Omfång: 11786 ord

Abstract

”Rätt till liv – fostret eller kvinnan?” är en studie som belyser svenska organisationers retoriska grepp inom den rådande abortdebatten. Det övergripande syftet för uppsatsen är att åskådliggöra hur rätt till liv används som ett strategiskt och retoriskt verktyg av de etablerade organisationerna: Människorätt för ofödda, Amnesty International, Människovärde och Riksförbundet för sexuell upplysning. Talar de för kvinnans rätt till liv eller talar de för fostrets rätt till liv i sina retoriska grepp? För att besvara denna fråga har metoden, retorikanalys, applicerats på primärmaterialen, organisationernas hemsidor, för att synliggöra hur argumenten formuleras utifrån dess teser. Det teoretiska ramverket utgår från beviljandet att fostret är en människa och erkänna kvinnans rätt till liv, för att sedan se hur argumenten utgår från denna premiss. Den skiljelinje som förekommer i debatten har framgått genom att organisationerna talar om kvinnans rätt till liv genom att antingen benämna kvinnans autonomi och hennes rättigheter som redan existerar. Medan den andra sidan av debatten talar för fostrets kommande autonomi och dess rättighet som människans rätt till liv.

Nyckelord: Retorik, Abort, Fri abort, Aborträtt, Sverige, Foster, Människa, Kvinna, Organisationer, MRO, RFSU, Människovärde, Amnesty

Innehållsförteckning

Innehållsförteckning

1	INLEDNING	1
1.1	PROBLEMFÖRMULERING, SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	3
1.2	MATERIAL OCH AVGRÄNSNINGAR.....	4
1.3	<i>Primärmaterial</i>	6
1.4	<i>Källkritik</i>	9
2	FORSKNINGSÖVERSIKT OCH TIDIGARE FORSKNING	11
3	TEORI	15
3.1	TEORI – JUDITH JARVIS THOMSON.....	15
3.2	<i>Den berömda violinisten</i>	15
3.3	<i>Relationen mellan kvinnan och fostret</i>	16
4	METOD	19
4.1	4.1 RETORIK.....	19
4.2	<i>Kritisk retorikanalys</i>	19
4.3	<i>Retorisk tolkning</i>	20
4.4	<i>Doxa</i>	20
4.5	<i>Argumentativ struktur</i>	21
4.6	<i>Tre sätt att vinna tillit - Ethos, Pathos och Logos</i>	22
4.7	<i>Tillämpning</i>	23
5	ANALYS	25
	<i>MRO</i>	25
	<i>Amnesty International</i>	27
	<i>Människovärde</i>	30
	<i>RFSU</i>	33
6	DISKUSSION	36
6.1	SKILLNADER OCH LIKHETER.....	36
7	SLUTSATS	38
8	REFERENSER	41

1 Inledning

Abortdebatten har och kommer alltid vara en kontroversiell fråga, inte minst sagt i Sverige. Det kontroversiella beror även på att debatten är så pass hårt polariserad. I Sverige har vi sedan 43 år tillbaka haft fri abort trots det finns det fortfarande aktörer, såsom organisationer, som arbetar för att avskaffa, förändra lagstiftningen bland annat.¹ Målen för aktörerna är olika, det handlar antingen om kvinnans rätt till liv eller det potentiella fostrets rätt till liv.

Debatten har under det senare seklet dominerats av västvärlden och konflikterna har mestadels handlat om den enskilda kvinnans önskemål om att göra abort när hon ställs mot andra intressen. En viktig poäng som har fått större innebörd på senare år är den skiljelinje som råder mellan de som talar om fostrets rätt till liv och förespråkare av kvinnors rätt att välja. Rätten till abort står idag fortfarande inte klart uttalad som en rättighet i någon mellanstatlig överenskommelse, förutom i ett tilläggsprotokoll kopplat till afrikanska stadgan.² Om det hade skrivits ner som en mänsklig rättighet skulle det antagligen inte betyda att stater skulle ratificera det. Den internationella rätten skulle inte övertrumfa statssuveräniteten och därmed skulle inte en sådan rättighet inkorporeras i lagen på grund av olika faktorer såsom religiösa och kulturella. Men kravet på att abort ska bli en mänsklig rättighet har hamnat högt upp på agendan inom debatten både i den internationella och den svenska sfären.³ Problematiken ligger i vems rätt till liv som ska trumfas över den andres.

Trots att det är en lång tid tillbaka sedan vi fick fri abort i Sverige är abortfrågan fortfarande ett omdiskuterat ämne 2017. På internationella arenan finns det ingen rådande konsensus angående behandlingen av abortfrågan. Många länder inom EU har en mer liberal

---

¹ Eduards, Maud, *Kroppspolitik: om moder Svea och andra kvinnor*, Atlas, Stockholm, 2007 S.104.

² Protocol to the African Charter on Human and People's Rights on the Rights of Women in Africa art. 14(2) C.

³ Eduards, Maud, *Kroppspolitik: om moder Svea och andra kvinnor*, Atlas, Stockholm, 2007 S.84.

lagstiftning jämt mot resterande av världen som har hårt reglerad lagstiftning. Kvinnor som bryter mot dessa abortlagar kan riskera fängelsestraff eller till och med dödsstraff, om de överlever abortingreppet. Enligt WHO – World Health Organization genomförs ungefär 22 miljoner osäkra aborter och 47 000 kvinnor dör som en följd av detta.⁴ Om de restriktiva abortlagarna skulle upphöra eller bli mer liberala skulle dessa dödsiffror garanterat minska, eftersom de flesta osäkra aborterna genomförs i de länder som har abortförbud eller strängare lagstiftning.⁵

År 1975 trädde den nuvarande abortlagstiftningen i kraft i Sverige, men abortdebatten i Sverige har gått i vågor. Under 1930-talet var det mycket skrivelser om abort, samt under 60- och 70-talet.⁶ Det var relativt tyst under 80-talet, däremot när motståndsorganisationen Ja till livet grundades på 1990-talet kom frågan om abortlagen upp på dagsagendan igen.⁷ Vilket vi även kan se idag ungefär 20 år senare då organisationen Människovärde nyligen bildades 2017, på så sätt har debatten blossat upp igen.

Den svenska lagstiftningen har en relativt svår balansgång eftersom den försöker värdera den gravida kvinnans liv och fostrets rätt till liv utan att ställa dessa rättigheter emot varandra. Aborträtten är omdiskuterad, fram tills idag står fortfarande aborträtten som ett centralt diskussionsområde där flertal olika aspekter vävs in, såsom religiösa, etik och moral, samhället, kvinnan, fostret, och staten. En sak vi kan vara eniga om är att vi inte är eniga, vi tycker olika i denna fråga. Abort har definitivt fått en inverkan inom jämställdhetsfrågan, eftersom aborträtten vanligtvis sammanflätas med andra rättigheter som kvinnan har rätt till.⁸ Det betyder att tillåtandet av abort kommer generera att fler kvinnor har möjlighet att göra anspråk på sina rättigheter som hon egentligen har rätt till menar en del, såsom rätt till sin egen kropp, rätt till privatliv, rätt till hälsa.⁹

---

⁴ World Health Organization - http://www.who.int/reproductivehealth/topics/unsafe_abortion/abortion-safety-estimates/en/ (Hämtad: 08/12/2017)

⁵ Ibid.

⁶ Eduards, Maud, *Kroppspolitik: om moder Svea och andra kvinnor*, Atlas, Stockholm, 2000, S.100.

⁷ Ibid, S.103.

⁸ Ibid, S.81.

⁹ Ibid, S.84.

1.1 Problemformulering, syfte och frågeställningar

Oftast har abort diskuterats som en etisk-moralisk fråga, ett beslut om att avbryta en graviditet är alltid en fråga om liv, däremot ur många olika perspektiv. En kan tro att det handlar om det ofödda fostrets liv. Det gäller också kvinnans och mannens livssituation, om de redan har barn och vilket liv som väntar dem i det samhälle där de ska växa upp i.¹⁰ Syftet med detta arbete är att analysera hur argumentationen för och emot, eller över huvud taget kring abort ter sig i Sverige. Det resulteras på så sätt att kartlägga fyra svenska organisationers retoriska grepp om abort och vems liv som prioriteras. Eftersom debatten är så pass hårt polariserad anses denna studie värd att analysera eftersom just abortfrågan skapar stora debatter där grundläggande rättigheter ifrågasätts och ställs emot varandra.

Mitt huvudsakliga mål i denna uppsats är att se de respektive organisationers åsikter och argument i frågan genom likheter och skillnader. Mitt syfte är därför inte att belysa vem som är förespråkare och motståndare, utan fokus ligger på att se deras respektive diskurs. Det förekommer att organisationerna använder samma argument för att slå hål på de andras arguments hållbarhet, därför kan de uppstå en upprepning. Frågan studien avser att utgå ifrån är:

Hur används rätt till liv som retoriskt grepp i den svenska debatten om abort?

I det kommande stycke förklaras begrepp som kommer hanteras i denna studie. Avsikten är för att skapa en klartext kring begreppen och dess innebörd. Detta är även ett sätt för mig att kunna presentera vad som menas när begreppen behandlas i denna studie. Det behöver inte vara en självklarhet för alla bara för att det är begrepp som är välanvända inom denna diskurs. En del nämndes även i abstract-avsnittet men kommer få en mer ingående förklaring.

---

¹⁰ Callersten - Brunell, Margareta och Lidholm, Merike, *Abort: Erfarenheter*, Malmö, 1985 S.17.

Abort innebär avbruten graviditet före den 22: a graviditetsveckan.¹¹ Inom abortbegreppet kan vi hitta två olika sorter av abort, spontan abort och framkallad abort. Spontan abort eller som i vardagligt språkbruk missfall, innebär att värkar förekommer av sig självt långt före normal tid. Det innebär att en graviditet avslutas ofrivilligt innan fostret har utvecklats tillräckligt för att överleva utanför livmodern. Orsaken kan variera från allvarliga kromosomfel till missbildningar i livmodern.¹² Framkallad abort som också benämns som avsiktlig eller medicinsk abort, utförs av läkare vid allmänt sjukhus eller vid en annan godkänd sjukvårdsinrättning enligt Socialstyrelsen. Kvinnan bestämmer själv fram till 18:e graviditetsveckan om abort ska utföras. Därefter måste den gravida kvinnan få tillstånd av det Rättsliga rådet vid Socialstyrelsen, då måste det finnas särskilda skäl till aborten. Exempelvis problem med droger, alkohol eller att den gravida kvinnan är för ung.¹³ Abortgränsen räknas därmed enligt svensk lagsstiftning till och med vecka 22.¹⁴

I vardagligt språkbruk kallas laglig abort för fri abort då den gravida kvinnan själv får bestämma ifall en abort ska utföras fram tills vecka 18, inte en läkare eller någon annan.¹⁵ När en abort utförs görs det på ett foster eller en ofött barn/människa. Ett ofött barn räknas som foster ungefärligen vid åttonde eller nionde veckan när kroppsdelarna och organ är bildade hos fostret fram tills födsel. Begreppen används på olika sätt inom debatten beroende på vem som för argumentationen, vanligtvis använder förespråkare för aborträtten fostret och motståndare använder sig av ofödda barnet eller människan.¹⁶

1.2 Material och avgränsningar

---

¹¹Bygdeman, Marc och Malmquist, Jörgen, National Encyklopedin ”Abort” - <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/abort> (Hämtad: 07/12/2017)

¹² National Encyklopedin ”Spontan abort” - <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/abort> (Hämtad: 07/12/2017)

¹³Johansson, Klara, ”Abortlagen” Vårdguiden 1177- <https://www.1177.se/Skane/Regler-och-rattigheter/Abortlagen/> (Hämtad: 07/12/2017)

¹⁴ Abortlag (1974:595)

¹⁵ Johansson, Klara, ”Abortlagen” Vårdguiden 1177- <https://www.1177.se/Skane/Regler-och-rattigheter/Abortlagen/>(Hämtad: 07/12/2017)

¹⁶National Encyklopedin ”Fostret” - <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/foster> (Hämtad: 07/12/2017)

Materialet är hämtat från fyra olika organisationers webbsidor. Alla hemsidor har ett avsnitt på sin hemsida som handlar om abort, därav min avgränsning till dessa fyra organisationer. Det finns även flertal organisationer som har åsikter i debatten men dessa har tydliga avsnitt där de framför sina resonemang. De fyra organisationerna är *Människorätt för ofödda* (MRO), *Människovärde*, *Riksförbundet för sexuell upplysning* (RFSU) och *Amnesty International*. De två förstnämnda är etablerade organisationer i Sverige som arbetar mot den fria aborten, medan de två sistnämnda arbetar både nationellt och internationellt för fri abort.

Hädanefter kommer organisationerna benämnas med deras förkortning MRO och RFSU, och Amnesty International som endast Amnesty.

Min ursprungliga idé var att välja ut två representanter för båda sidorna av frågan, eller de som sägs vara för och emot aborten enligt mina och samhällets fördomar och uppfattningar. Genom mina förutfattade meningar vid valet av organisationer visade det sig att en av organisationerna var mer neutral i frågan än förväntat. Därför skiljer den ursprungliga idén från resultatet.

Det som samhället ser som abortmotståndare ser sig själva oftast inte som det, utan bara för att samhället ser organisationen Människovärde som abortmotståndare tyder inte det på att dem själva anser sig vara de. Människovärde har ett eget avsnitt där de diskuterar frågan ifall de är abortmotståndare. De menar på att vi måste ta större hänsyn till det ofödda barnet samt att korta ner tiden när abort är tillåtet. De tillägger även att alla kan sägas vara abortmotståndare eftersom att det är sannolikt inte någon i Sverige som skulle tillåta att en abort sker under graviditetstiden vecka 22–40.¹⁷ Med detta sagt belyser det även det oundvikliga att inte kategorisera dem efter deras ståndpunkt eftersom studien kräver en viss typ av kategorisering.

Materialet utgår ifrån respektive organisations hemsida och slutar även där. De webbaserade sidorna som kommer granskas är de som är relevanta för frågeställningen. Syftet

---

¹⁷ Människovärde ”Teman”, 2017 - <http://manniskovarde.se/teman/> (Hämtad: 12/12/2017)

med studien är inte att analysera hela hemsida, därför kommer material väljas utifrån relevans. Dock kommer hela uppslaget för organisationer som berör abortfrågan tilläggas eftersom de kan styrkas dess ställningstagande. Anledningen till varför just fyra stycken organisationer valdes och inte två är för öka möjligheten och bredden att se hur argumentationerna förekommer i Sverige. Samt att se att se ifall det råder en variation eller enformighet av retoriska grepp och argument som finns inom debatten.

Primärmaterialet kommer utgå ifrån 2005 och framåt. Detta är på grund av att abortdebatten alltid har varit rådande i svenska samhället men har kommit upp på tablan igen sedan Donald Trump blev USA:s president i början av 2017 och återinförde ”gag-rule” åtgärden. Trump har arbetat starkt mot abort i USA genom att exempelvis förbjuda allt bistånd som går till organisationer som jobbar för abortfrågan.¹⁸ Därav har flertal svenska organisationer såsom Sida, Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete, markerat sin åsikt om den omdebatterade frågan.¹⁹ Däremot har frågan satts på sniskan då presidentvalet inverkar på globalnivå ner till lokalnivå i Sverige. Valet att avgränsa studien endast geografiskt till Sverige är på grund av att det är mer givande att analysera debatten som jag är en del av. Trots Sveriges lagstiftning som tillåter friabort finns det fortfarande en tydlig lobbyverksamhet som arbetar för och mot abort, därav är det intressant och relevant att se hur retoriken ser ut inom debatten. Delvis eftersom många anser att abortgränsen bör sänkas samtidigt som en del anser att vi måste se över lagstiftningen för att stärka kvinnans position och hennes rättigheter.²⁰

Studien avser att inte analysera retorik och argument som berör preventivmedel trots att det har en stor vikt inom abortdebatten. Det kommer därför uppstå en bristande del att försöka ringa in hela omfånget av abortdebatten.

1.3 Primärmaterial

Som tidigare nämnt består mitt primärmaterial av de fyra valda organisationernas hemsidor, varav två avsnitt, texter, från MRO, två från RFSU, två från Människovärde och tre

---

¹⁸ Bengtsson, Jesper, Sveriges Television <https://www.svt.se/opinion/trumps-abortbeslut-okar-risken-for-kvinnors-halsa> (Hämtad 4/1/2018)

¹⁹ Sida - <http://www.sida.se/Svenska/aktuellt-och-press/Medieservice-och-presskontakt/pressmeddelanden/2017/sida-tar-avstand-fran-trumps-attack-pa-abortratten/> (Hämtad: 18/12/2017)

²⁰ Eduards, Maud, *Kroppspolitik: om moder Svea och andra kvinnor*, Atlas, Stockholm, 2007, S.81.

från Amnesty International. Ett avsnitt kommer bestå av både RFSUs och Amnestys åsikter, detta beror på att det är en gemensam debattartikel. I de kommande styckena kommer organisationerna förklaras mer ingående. Först kommer en övergripande insikt för varje organisation förklaras och sedan dess arbete kring abortfrågan och hur det fullföljs.

Människorätt för ofödda (MRO) är en organisation som grundades 2004 som är politiskt och religiöst obunden. Deras främsta arbete är att främja oföddas rätt till liv. Detta arbete sker huvudsakligen genom tre punkter, att med ickevåldsmetod protestera mot den fria aborten, med bilders hjälp visa det ofödda barnets mänsklighet samt avslöja det dödliga våld som abort utgör.²¹ MRO accepterar abort om kvinnans liv är i fara men inte om det skett en våldtäkt eller incest.²² En del upplever MRO som den mer extrema organisationen på grund av denna utstickande värdegrund i svenska samhället. En kritik mot MRO kan vara att de framställer sig som religiöst och politiskt obundna, dock är Mats Selander ordförande för MRO är även partiledare för Kristna Värdepartiet, vilket kan upplevas som dubbelmoral.²³

Nästa organisation är *Människovärde* som bildades 2017. Det är en sammanslagning mellan organisationerna *Ja till livet* och *Stiftelsen Provita*. Deras arbete vilar på den kristna värdegrunden att allt mänskligt liv är lika mycket värt från befruktningen till en naturlig död. Den vilar även på människovärdesprincipen som menar att människans unika och okränkbara värde och oberoende av personliga egenskaper samt funktioner i samhället.²⁴ Deras hemsida byggs upp av sex olika teman, abort, dödshjälp, fosterdiagnostik, samvetsfrihet, sexuell hälsa och surrogatmödraskap. Under aborttemat lyfter de fram att de vill jobba för ett starkare rättsskydd för de ofödda genom minskning av aborttalen och de goda alternativen som finns i Sverige att utföra abort.²⁵ Viktigaste målet för Människovärde är att förändra samhällets värderingar gällande det ofödda barnet för att det ska

---

²¹ Selander, Mats, MRO ”Om MRO” <http://www.abortnej.se/mro/om-mro/> (Hämtad: 07/12/2017)

²² Selander, Mats, MRO ”Frågor och svar” http://www.abortnej.se/fragor-och-svar/#_Toc156552143 (Hämtad: 07/12/2017)

²³ Kristna Värdepartiet - <http://www.kristnavardepartiet.se> (Hämtad: 08/12/2017)

²⁴ Människovärde, 2017 - <http://manniskovarde.se> (Hämtad: 08/12/2017)

²⁵ Människovärde ”Teman”, 2017 - <http://manniskovarde.se/teman/> (Hämtad:08/12/2017)

uppfattas som en människa med fullt människovärde, vilket ska inkludera alternativa stöd och resurser.²⁶

Riksförbundet för sexuell upplysning(RFSU) som bildades 1993 är en organisation som är partipolitiskt, religiöst och fackligt obundet. Deras mål är att sprida en kunskapsbaserad och öppen syn på samlevnads- och sexualfrågor.²⁷ Liket Människovärde har RFSU sex stycken nyckelområden som de fokuserar på. Dessa är aborträttigheter, HBTQ-rättigheter, HIV/STI (sexuellt transförebärbar infektion), sexualundervisning, sexualupplysning och sexuellt våld.²⁸ RFSU menar att oavsett vilken bakomliggande anledning graviditeten uppstått från är det kvinnans val att bestämma om en abort ska genomföras. De menar att alla kvinnor har rätt att bestämma över sin kropp. Tillskillnad från tidigare organisationerna arbetar även RFSU på nationell likväl internationell nivå. Vikten för att kvinnor ska få rätten till en säker abort är en punkt som belyser de internationella problem som finns idag, eftersom många kvinnor inte har rätt till abort i vissa delar av världen. Det förekommer att kvinnor genomför aborterna själva, illegalt, och därför inte på ett sjukhus med säker utrustning.²⁹

Den svenska sektionen av *Amnesty International* bildades 1964. Deras arbete handlar om att skapa en opinion som är stark nog att på långsiktig väg förbättra människors villkor och samtidigt hjälpa dem som drabbas här och nu. Deras arbete sker oberoende av regering, politisk övertygelse och religiös tro. Deras arbete är finansierat genom medlemskap och gåvor. Amnesty hävdar att de är väldigt restriktiva när det gäller stöd från företag och stater just på grund att de vill vara helt oberoende.³⁰ Av alla de fyra organisationerna är Amnesty mer etablerad på den internationella arenan då de driver tesen att alla mänskliga rättigheter ska gälla för alla, alltid. De är inte nischade på en fråga såsom MRO. Detta gör att Amnestys avsnitt om abort berör de globala aspekterna mer än vad de andra organisationerna gör. Detta i sin tur har bidragit till att Amnesty på global nivå måste ta hänsyn

---

²⁶ Ibid.

²⁷ RFSU "Organisation" - <http://www.rfsu.se/sv/Om-RFSU/Organisation/> (Hämtad: 12/12/2017)

²⁸ RFSU "Fokus och Nyckelområden" - <http://www.rfsu.se/sv/Om-RFSU/Fokus--och-nyckelomraden/> (Hämtad: 12/12/2017)

²⁹ Ljungros, Kristina och Lindenfors, Anna, RFSU - <http://www.rfsu.se/sv/Internationellt/Debattartiklar-om-internationella-fragor/RFSU-och-Amnesty/> (Hämtad: 08/12/2017)

³⁰ Amnesty International "Om Amnesty"- <https://www.amnesty.se/om-amnesty/> (Hämtad: 11/12/2017)

till vissa frågor såsom abort eftersom det råder delade åsikter inom organisationen på detta område. Däremot anser de att abort inte är ett brott.³¹ Den svenska sektionen har dock kämpat för rätten till abort men enligt Hanna Roberts, Vice Ordförande för Amnesty internationella styrelse, måste de kompromissa vissa delar av frågan. Detta har väckt mycket kritik från många medlemmar.³² Detta är på grund av att de inte vill riskera att förlora ungefär hälften av medlemmarna för ett ställningstagande. Som tidigare nämnt jobbar Amnesty Sverige för att abort ska handla om kvinnans rätt att bestämma över sin kropp, samtidigt som de belyser att de reproduktiva rättigheterna inte går att urskilja inom abortfrågan. Deras arbete sker främst genom kampanjer och underskrifter såsom *My body My choice*, för att göra människor medvetna samt öka trycket på olika stater.³³

Det vi kan se här är fyra olika organisationer som arbetar på fyra olika sätt för att förändra och påverka det svenska samhället kring abortfrågan. Fyra olika sätt som kan paras ihop två och två samt se likheter och skillnader i det aktiva arbetet. RFSU och Amnesty har likheter där de jobbar internationellt och nationellt, medan MRO och Människovärde jobbar på en mer nationell och lokal nivå. De retoriska strategierna hur de för sitt aktiva arbete framåt kommer presenteras i analysdelen.

1.4 Källkritik

Eftersom mina källor baseras mestadels på webbsidor är det ytterst viktigt att vara källkritisk och se över trovärdighet hos hemsidorna som organisationerna står bakom. Valet att endast använda webbaserade källor som primärmaterial kommer bidra till att källhanteringen kommer behöva ske försiktigt och noggrant eftersom på internet kan mycket förändras på kort tid eller helt raderas. Därför är det viktigt att notera när information hämtas, publiceras eller när det senast uppdaterades, ifall en källa exempelvis skulle försvinna utan min vetskap.

---

³¹ Amnesty International ”Abort”, 2016, - <https://www.amnesty.se/vad-gor-vi/kvinnors-rattigheter/min-kropp-mina-rattigheter/abort/> (Hämtad: 11/12/2017)

³² Amnesty International, Amnesty Press, 2005- <http://www.amnestypress.se/fran-tidningsarkivet/reportage/25285/ar-amnesty-redo-for-abortfragan/> (Hämtad: 11/12/2017)

³³ Amnesty International, ”My body, My Rights” - <https://www.amnesty.org/en/get-involved/my-body-my-rights/> (Hämtad: 11/12/2017)

Alla fyra organisationernas arbete syftar till att främja människan på ett eller annat sätt, deras fokusområden är relativt liknande då de alla berör abortfrågan, däremot kan vi se en skiljelinje hur de för sina resonemang angående när exempelvis ett foster räknas som en människa.

Något som är viktigt att lägga fram i detta avsnitt är hur jag ser på organisationerna, ges det en rättvis bild eller görs ett aggressivt påhopp utifrån mina fördomar? Samtidigt är det viktigt att belysa att vem det är som analyserar och urskiljer ståndpunkter från olika organisationer genom personer, därmed är egentligen inte källan de personerna i fråga används av i prioritering. Dock ökar det avsnittet för trovärdigheten av författaren vad hen har tagit sina källor ifrån, ifall de är trovärdiga källor men det kommer under rubriken analys.

2 Forskningsöversikt och tidigare forskning

Litteratur och forskning finns nästintill ändlöst när det kommer till abort och dess konsekvenser. Specifika undersökningsområden som berör rätt till liv, fostret eller kvinnan finns det även mycket av. Då min studie är avsedd att beröra båda dessa aktörer, fostret och kvinna, spelar båda sidorna av abortdebatten stor roll. Det finns betydligt mindre forskningsresultat när det gäller båda sidornas värderingar, det är snarare forskning som berör respektive sida som dyker upp flertal gånger. Psykologisk likväl som medicinska studier faller utanför ramverket för tidigare forskning. Existentiell forskning om abort inom religion faller utav samma grund bort från mitt avsnitt för tidigare forskning.

Svensk forskning som är avsedd att undersöka organisationer som berör abortfrågan bringar vanligtvis sin studie mer åt att undersöka en av sidorna i den polariserade debatten, antingen förespråkarna eller motståndarna. Detta kan bero på avgränsning eller studiens syfte. Därav bringar min studie en mer komplementär roll för den svenska abortdebatten eftersom den omfattar båda sidorna av debatten. Däremot kan studien uppfattas som mer övergripande eftersom den inte lika djupgående som studierna avser att vara när de berör ena sidan av debatten.

Som tidigare nämnt är abortfrågan omdebatterad och det finns olika synsätt och vinklar på den. Verken som ligger till grund för min studie för tidigare forskning är *A defense of Abortion* (1971) av Judith Jarvis Thomson, *Abort – erfarenheter och teorier* (1985) av Margareta Callersten- Brunell och Merike Lidholm, *Kroppspolitik - Om moder Svea och andra kvinnor* (2007) skriven av Maud Eduards, *Gender Equality – Dimensions of Women's Equal Citizenship* (2009) av Linda C. McClain och Joanna L. Grossman, *Kvinnornas svarta bok* (2007) av Christine Ockrent och Sandrine Treiner. Abortfrågan är omdiskuterad världen runt och har varit det länge. Det har resulterat till att mycket forskning finns inom området från flertal olika perspektiv med olika syften.

Judith Jarvis Thomson är en amerikansk filosof som har skrivit *A defense of Abortion* som handlar om reaktioner och kritik från olika filosofer och bioetiker. I texten argumenterar Thomson med grund i det violinistiska tankeexperimentet att ”rätten till livet består inte i rätten att inte dödas, utan snarare i rätten att inte dödas orättvist”.³⁴ Detta gör hon för att belysa att om tesen abort är moraliskt otillåtet så är det inte på något sätt tillräckligt för att endast bevisa att fostret är en person, samt för att påminna oss om att alla människor har rätt till liv. Därför måste vi också visa att dödandet av fostret kränker dess rättighet – rätt till liv. Det resulteras till att abort är ett orättvist dödande, men är de det? Thomson fortsätter i sin text att försvara aborträttigheterna och textens funktion fungerar i första hand som ett analogt argument när det gäller iden om moder-fostrets samspel.³⁵

En bok som har tagit Thomsons artikel i bruk är boken *Gender Equality – Dimensions of Women’s Equal Citizenship*. Det är en antologi där kapitel 7 har utgjort tidigare forskning för min studie. I detta kapitel använder Nancy J. Hirshmann Thomsons teori och kopplar det till stamceller och abortfrågan. Fokuset ligger här på just kvinnans medborgarskap, frihet och hur det med dessa frågor kopplas till jämställdhet. Detta verk har bidragit till att utvidga mitt perspektiv på Thomsons teori, där det sätts i kontext, och hur Hirshmann använder hennes filosofiska dilemma för att dra ut abortfrågan till sin spets ur jämställdhetsperspektivet.³⁶

De två kommande verk har fungerat som historiska perspektiv under studien. *Kroppspolitik - Om moder Svea och andra kvinnor* är skriven av Maud Eduards och har funktionen för denna studie att ge en översikt av abortfrågans historia i Sverige och svensk politik. Verket utgör en relevant plattform för att förstå och tolka dagens diskurs, framförallt är det viktigt att ha kunskap om hur det har sett ut i Sverige och varför det möjligtvis ser ut som det gör idag. Eduards presenterar abortens historia inom den svenska offentliga politiska arenan och hur den har förhållit sig till kvinnans kropp under de senaste 150 åren.³⁷ Parallellt med historiska inslag lägger även författaren fram hur abortfrågan har diskuterats som en medicinsk eller moralisk fråga, eller som en kriminell handling om fostrets

---

³⁴ Thomson, Jarvis Judith “*A defense of abortion*” i” The right and wrongs of abortion” Cohen, Marshall, Nagel, Thomas, Scanlon (ed.), Princeton University Press, 1974, S. 4.

³⁵ Ibid, S.3.

³⁶ McClain, Linda och L.Grossman, Joanna ”*Gender equality: Dimensions of Women Equal Citizenship*” Cambridge University Press, 2009, S.154

³⁷ Eduards, Maud, *Kroppspolitik: om moder Svea och andra kvinnor*, Atlas, Stockholm, 2007, S.84.

rätt till liv. Eduards presenterar även ett feministiskt perspektiv där kvinnors rättigheter är i fokus. Som tidigare nämnt är detta material en grund för att förstå historien samtidigt som den är till för att öka perspektivet om abort i Sverige under tidigt 1900 tal fram tills idag. En viktig aspekt är även att se till kulturella och historiska samspel när man ser på denna fråga, vilket leder oss till nästa verk, *Kvinnornas svarta bok – Kap. Rätten till abort i Europa* av Françoise Laurant. Dess funktion har varit att ge mig en historisk genomgång om aborträtten i just Europa utifrån de internationella konventionerna. Denna bok har varit ett komplementerande verktyg för boken *Kroppspolitik*. Som sagt har båda två legat till grund för den bakgrundsinformation som har behövts för att förstå abortdebatten från tidigt 1900-tal tills idag. Verken skiljer sig åt då de berör olika geografiska områden inom denna fråga, Europa och Sverige. Däremot är böckerna samspelade då de båda berör Sverige och exempelvis Polen.

Från att gå ifrån makroperspektiv ner till mikro har valet sedan varit att ta med *Abort – erfarenheter och teorier* av Margareta Callersten- Brunell och Merike Lidholm i min studie. Det är en bok som tar fram kvinnors olika erfarenheter, tankar om abort och oönskade graviditeter. Dessa kvinnor har själva genomgått en abort vilket breddar ut mitt fält om kvinnors erfarenheter eftersom många organisationer använder olika kvinnors fall för att stärka sina teser. Det är en stor skillnad på våra analyser då det är individer som för deras argumentation om abort och inte organisationer. Framförallt skiljer de sig åt då min studie avser att göra en explorativ analys av argumenten medan deras bok avser att göra en kvalitativ analys av kvinnornas erfarenhet.³⁸ Bokens syfte är att bidra till förståelse och respekt för det svåra som ett beslut om abort oftast är, med hjälp av kvinnor, män och vårdpersonals tankar och kunskap.

Tillsammans bidrar dessa böcker till en forskningsöversikt som ska bringa en relevant grund för min studie. Utifrån alla dessa verk är Judith Jarvis Thomson en relevant teori att applicera på min studie då hennes perspektiv inom debatten är väsentlig eftersom hon inte är en extrem tolkare av aborträtten i den hårt polariserade debatten utan en mer relativ

---

³⁸ Callersten - Brunell, Margareta och Lidholm, Merike, *Abort: Erfarenheter*, Malmö, 1985 S.17.

neutral ställning. Valet grundar sig även i Thomsons beviljande av att erkänna både fostret och kvinnan som rättighetsinnehavare av rättigheten – rätt till liv.

3 Teori

3.1 Teori Judith Jarvis Thomson

Mitt teoretiska ramverk kommer bestå av tidigare presenterade Judith Jarvis Thomson, en amerikansk filosof vars artikel ” *A defense of abortion* ” skriven 1971 och publicerad 1974 i antologin ” *The Rights and Wrongs of Abortion* ” som nämndes i avsnittet tidigare forskning. Valet av mitt teoretiska perspektiv var på grund av den hårt polariserade debatten, då Thomson utgör en relativt neutral ställning i vissa bemärkelser. Det teoretiska perspektivet kommer hjälpa mig att se på studien med ett annat perspektiv, där kvinnans rätt till liv och fostrets rätt till liv ställs emot varandra, samt lägger hon fram argumentationen inom abortdebatten och vänder dem upp och ner. Teorins avstamp utgår ifrån en frågeställning som lyder: om vi garanterar att liv börjar vid befruktningen, behöver det nödvändigtvis resultera i att vi förbjuder abort?³⁹ Denna fråga satte spinn på debatten då skiljelinjen mellan argumentationen antingen brukar utgå ifrån kvinnans rätt till liv eller fostrets. Hon föreslår att en beviljar att fostret är en människa från tidpunkten vid befruktningen, och sedan se hur argumentationen går därifrån. Varje människa har rätt till liv, likaså har fostret rätt till liv. Ingen tvekan på att modern har rätt att bestämma vad som ska hända i och med hennes kropp, alla skulle garantera det menar Thomson. Dock är en människas rätt till liv visserligen starkare och strängare än moderns rätt att bestämma vad som händer med och i hennes kropp, och på så sätt överstiger det. Utifrån denna argumentation menar Thomson att fostret får inte dödas; en abort får inte utföras.⁴⁰

3.2 Den berömda violinisten

---

³⁹ J. Hirshimann, Nancy i ” *Gender equality: Dimensions of Women Equal Citizenship* ” McClain, Linda och L.Grossman, Joanna, Cambridge University Press, 2009 S.157.

⁴⁰ Thomson, Jarvis Judith ” *A defense of abortion* ” i ” *The right and wrongs of abortion* ” (ed.) Cohen, Marshall, Nagel, Thomas, Scanlon, Princeton University Press, 1974, S. 4.

Thomson fortsätter sin text genom att illustrera ett filosofiskt tankeexperiment för läsaren. Funktionen med experimentet är att skapa eller öka förståelse för läsaren att förstå sig på abortfrågan och valet kvinnan har att göra när hon är gravid, för de som inte varit gravida eller inte kan bli, vare sig vilken könsidentitet en har. Scenariot sammanfattas såhär: du vaknar upp en morgon och finner dig själv bredvid en medvetslös berömd violinist, som har en njursjukdom. Du är den enda som har rätt blodtyp för att hjälpa den sjuke. Därav kidnappades du och pluggades samman med violinisten. Dilemmat du ställs inför är ifall du kopplar bort dig från violinisten dör hen, eller så låter du dig vara fastpluggad i nio månader.⁴¹

Genom detta scenario kan vi se hur violinisten ska illustrera fostret/det ofödda barnet och personen ifråga som ska göra valet är den gravida kvinnan. Som tidigare nämnts ska detta göra det lättare för en att förstå valet den gravida kvinnan ställs inför. Thomson argumenterar vidare med tankeexperimentet att rätt till liv handlar inte om rätten att inte dödas, utan snarare i rätten att inte dödas orättvist.⁴² Hon menar alltså att det inte är tillräckligt på något sätt att visa att abort är moraliskt otillåtet genom att belysa att fostret är en människa och påminna oss om att alla människor har rätt till liv. Utan att vi måste visa att dödande av fostret kränker dess rätt till liv, menat att abort är orättvist dödande, och är det?⁴³

Scenariot är tänkt att föreslå utifrån den mänskliga rättigheten att inte bli dödad(fostret) kan trumfas av den andras (kvinnan) rätt att kontrollera sin egen kropp när dessa två rättigheter kommer i konflikt.⁴⁴

3.3 Relationen mellan kvinnan och fostret

Thomsons artikel kontextualiserar sedan detta dilemma med olika perspektiv. En vinkel har valts för att göra min analys möjlig utifrån mitt syfte. Med utgångspunkten att uppfattningen av att abort är otillåtet även för att rädda moderns liv, Thomson föreslår att det inte går att utgå ifrån detta argument om vi inte adderar några kraftfulla premisser. Anta

---

⁴¹ Ibid, S.4.

⁴² Ibid, S.10.

⁴³ Ibid, S.7.

⁴⁴ Ibid, S.11.

att en kvinna har blivit gravid och hennes situation är livshotade om hon ska bära barnet tills det är fött. Vad kan en göra för henne? Eftersom vi utgick från att fostret har rätt till liv, men eftersom modern också är en människa så har hon rätt till liv. Förmodligen har de båda lika rätt till liv. Hur ska det resulteras att en abort inte kan utföras? Om båda har rätt till liv, mamma och barn, ska de då singla slant? Eller borde vi tillägga att moderns rätt till liv är även rätt att bestämma vad som händer i och till hennes kropp. Det är något som alla verkar vara beredda att bevilja, överväger summeringen av moderns rättigheter nu fostrets rätt till liv?⁴⁵

Teorin beviljar fostrets rätt till liv, och med hjälp av tankeexperimentet tillåter Thomson dig att koppla ifrån dig från den njursjuka, trots att det kommer leda till hens död. Det beror på att gränsen för rätten till liv inte inkluderar rätten att använda någon annans kropp. Därav bryter inte bortkoplandet från violinisten hens rätt till liv utan snarare att du berövar personens användning av din kropp som hen inte har rätt till.⁴⁶

Av samma anledning anser Thomson att abort inte bryter mot fostrets legitima rätt till livet, utan det handlar om att beröva fostret något – den icke konsensuella rätten att använda den gravida kvinnans kropp och livsstödsfunktioner. Slutsatsen Thomson kommer fram till att välja att avsluta sin graviditet inte innebär att det bryter mot fostrets rätt till liv utan det handlar om att dra tillbaka sin användning av sin egen kropp, vilket i sig vanligtvis leder till att fostret dör.⁴⁷

I Boston Review publiceras en artikel 1995 av Thomson där hon lägger vikt på kvinnors rättigheter, att ha möjligheten att genomföra abort. Ifall abort inte finns tillgängligt inskränker det på kvinnans frihet och kvinnors möjliga kamp för jämställdhet.⁴⁸

(...) a great deal turns for women on whether abortion is or is not available.
If abortion rights are denied, then a constraint is imposed on women's freedom to act in a way that is of great importance to them, both for its own sake and for the sake of their achievement of equality;

---

⁴⁵ Ibid, S.6.

⁴⁶ Ibid, S.6.

⁴⁷ Ibid, S.6.

⁴⁸ Ibid, S.3.

and if the constraint is imposed on the ground that the fetus has a right to life from the moment of conception, then it is imposed on a ground that neither reason nor the rest of morality requires women to accept, or even to give any weight at all.⁴⁹

Thomson föreslår att abort är tillåtet i vissa fall, såsom att abort är moraliskt tillåtet om kvinnans liv är livshotande som tidigare nämnt och de andra är om graviditeten uppkom från våldtäkt.⁵⁰

Valet av teori bidrar till analysen genom att belysa hur organisationer fokuserar på FN:s allmänna förklaring Artikel 3 – rätt till liv. Lägg fokus på kvinnan eller fostret? När anser organisationerna att liv uppstår, om de ens nämner eller tar en ställning till när en människa räknas som människa i sina texter det vill säga. Syftet med uppsatsen och teorin sammankopplas på så sätt att ta fram hur organisationers argument förhåller sig till rätten till liv.

---

⁴⁹ Boston Review, 1995, <http://bostonreview.net/archives/BR20.3/thomson.html> (Hämtad:12/12/2017)

⁵⁰ Thomson, Jarvis Judith ”A defense of abortion” i ”The right and wrongs of abortion” (ed.) Cohen, Marshall, Nagel, Thomas, Scanlon, Princeton University Press, 1974, S.6.

4 Metod

Detta avsnitt avser att presentera och precisera mitt metodval – retorikanalys. Strukturen kommer innefatta att ge en kort bakgrund till retorik och vad det innebär, därefter kommer en genomgång av de olika retoriska greppen inom retorikanalys samt hur verktygen inom metoden bör användas.

4.1 Retorik

Överallt omkring oss finns retoriken. Vi hamnar ständigt i situationer där vi utsätts för någon form av påverkan. Det finns givetvis uppenbara platser där vi påverkas såsom politikernas tal, debattartiklar i tidningar, reklamannonser likväl som vid matbordet och Facebook. Retoriken kan fungera som ett verktyg att övertyga andra men likaså övertyga oss själva. Verktöget kan hjälpa hur vi effektivt kan få fram våra åsikter samtidigt som den kan besitta funktionen att hjälpa oss att studera och analysera vår omvärld för att kunna se vad som egentligen påverkar oss i samhället.⁵¹

4.2 Kritisk retorikanalys

Vad betyder kritisk analys inom retoriken? Den ifrågasätter varför just ett budskap ser ut som det gör samtidigt som den berör dess djupare innebörd ifall det finns etiska eller ideologiska implikationer däri. Syftet med kritisk retorikanalys handlar inte endast om att objektets formelement och inte enbart om en tolkning som är inkännande och sympatiserande, utan fungerar även på så sätt att ifrågasätta hur det retoriska objektet fungerar i det avsedda sammanhanget. Förenklat utskrivet – hur objektet förhåller sig i det större samhälleliga perspektivet.⁵²

---

⁵¹ Mral, Brigitte, Gelang, Marie & Bröms, Emelie, *Kritisk retorikanalys: text, bild, actio*, Retorikförlaget, Ödåkra, Sverige, 2016, S.13.

⁵² Ibid, S.13.

4.3 Retorisk tolkning

Vi kan se att den enskilda bilden av sammanhanget analytikerna tar fram är det som utgör den stora bilden av själva tolkningen av texten. Det gör att uppgiften blir att göra tolkningsresultaten intersubjektiva, vilket innebär att argumentera på ett transparent och rationellt sätt för att öka trovärdighet för dennes tolkning.⁵³ Tolkning är en kombination av egna intressen att vilja förstå samt de sociala, kulturella och historiska ramarna som tolkaren befinner sig i, alltså är det ingen exakt vetenskap.⁵⁴ Viktigt att poängtera är att det utvalda analysobjektet har valts av en anledning, och att det är min enskilda tolkning som blir analysen.

4.4 Doxa

Doxa är antik grekiska och betyder tro, åsikt, mening eller antagande. Ofta ställs det i motsats till episteme som betyder förnuftskunskapen. Samtidigt som de är ett kollektivt begrepp har det även stor betydelse för den enskilde individens världsbild. Omfattningen för begreppet kan innehålla fördomar och försanthållande, dessa är starkt sammanbundna med historia och kultur.⁵⁵ Begreppet kan uppfattas som vagt och komplicerat men i själva verket har en funktion som belyser en kärna i all mänsklig kunskap. Det kan däremot vara svårt att vara den som ska utgå ifrån gruppens doxa, vi har alla individuella ”doxor”. Detta påverkas av grupp tillhörighet, identitet och de olika kulturella sammanhang vi ingår i.⁵⁶ Utgångspunkten för retoriken är alltid de föreställningar som publiken uppfattar självklara och sanna. Doxa syftar därför till att när talaren eller författaren försöker övertyga en grupp så är det vad publiken har för föreställningar som författaren måste utgå ifrån. Det är först när en vet vad publiken uppfattar som rätt och moraliskt så kan personen ifråga övertyga dem om att de bör agera på ett visst sätt. Det kan därför även vara ett mål för talaren/författaren att anpassa sig efter.⁵⁷

---

⁵³ Ibid, S.15.

⁵⁴ Ibid, S.14.

⁵⁵ Ibid, S.32.

⁵⁶ Ibid, S.33.

⁵⁷ Lindqvist Grinde, Janne, *Klassisk retorik för vår tid*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2008, S.48.

Inom retorikanalys är analytikerns drivkraft vanligtvis nyfikenhet: jag vill veta något. Vad det är kan självfallet variera. I detta fall är min dragningskraft till att se hur retoriken (argumentationen) sker inom abortdebatten i dagens Sverige. Nyfikenheten att avslöja organisationernas (texternas) idéer som de vill övertyga läsaren om.⁵⁸

4.5 Argumentativ struktur

När analysen av primärmaterialet genomförs av de textuella elementen kommer huvudfokus vara belägen på inventio, att finna argumenten. Det första steget som kommer att göras är att ta fram textens tes eller teser, för att sedan se om de är implicita eller explicita. När väl tesen är funnen kommer analysen uppföljas med att belysa de argument som används. Aristoteles (en av antikens filosofer inom retorik) presenterar två olika typer av argument eller bevis för sin tes, dessa är ”entymem” och ”paradigm”. Entymemiska argumentationer utgår från generella påståenden, medan paradigmatargument utgår från exempel. Aristoteles menar att vi utgår endast från dessa två typer av möjligheter när vi argumenterar. Inom den vetenskapsteorin är vi vana med begreppen deduktion och induktion. Hädanefter kommer studien använda begreppen *deduktion* och *induktion*. Vi argumenterar alltså antingen utifrån den generella principen (deduktion) eller så utgår vi från det enskilda exemplet och för resonemanget därifrån (induktion).⁵⁹ Dessa två argumentationstyper besitter både svaga och starka sidor. Induktion har ofta en stark känslomässig effekt, däremot är induktions resonemang svaga i logisk bemärkelse. Det är alltså lättare att hitta ett motexempel till resonemanget som kan slå hål på argumentet.⁶⁰ Deduktion innebär att resonemanget kan vara starkt i bemärkelsen av logisk eller vetenskaplig aspekt. Viktigt att poängtera här är; vad händer *om alla* följer den generella principen? Detta kan därför uppfattas som svagt i känslomässig mening.⁶¹

Det är därför omöjligt att säga att ena strategin alltid är starkare än den andra. Däremot går det att säga att den mest effektiva argumentationen uppnås när de kombineras.

---

⁵⁸ Ibid S.171.

⁵⁹ Ibid S.98.

⁶⁰ Ibid.S.99.

⁶¹ Ibid. S.99.

I texterna förekommer det mängder med olika argumentationsstrategier, både deduktion såsom att kvinnan bär fostret inne i livmodern i 9 månader (generellt påstående) och induktion då en del lyfter olika exempel där kvinnan har varit med om framkallad eller spontan abort.⁶² Detta kommer lyftas fram i avsnittet analys.

4.6 Tre sätt att vinna tillit - Ethos, Pathos och Logos

Mitt metodval inkluderar byggstenarna ethos, pathos och logos. Dessa är olika typer av argument för att övertyga, men fungerar även som retoriska bevismedel.⁶³ När en övertyger är det viktigt att avsändaren uppfattas trovärdig av publiken, förtroendeingivande karaktär – (ethos) eller de känslor avsändaren kan väcka hos publiken (pathos), och de sakska skäl som kan användas (logos).⁶⁴

När en använder pathos, kan ett typiskt induktivt sätt vara att väcka känslor hos åhöraren genom att använda sig av något som fler kan känna sympati med, exempelvis ett svältande barn i en humanitär katastrof. Det är inte heller omöjligt att använda pathos ur ett deduktivt resonemang då en använder uttryck som är emotiva meningar även kallat värdeladdade såsom mord, ”abort är att *mörda* ett barn”. Formuleringen förutsätter att åhöraren ska tycka att mord är något fruktansvärt, en generell princip som många skulle skriva under på.⁶⁵

Vi kan därför säga att deduktion och induktion har en kärnposition i varje argumentation och spelar därför en central roll i logos, pathos och ethos. I sökandet efter sakska skäl som ska ge stöd till den tes som personen i fråga försöker förmå åhöraren att tro på. Personen kan använda sig av ethos när hen för ett deduktivt resonemang. Exempelvis när en person uttrycker sig om sin titel och hens erfarenheter med exempel så spelar induktion och deduktion en roll för ett starkt ethos, alltså för att öka trovärdigheten hos åhöraren.⁶⁶

---

⁶² Babyhjälp – hjälpen under barnets första levnadsår - <http://www.babyhjalp.se/gravid> (Hämtad: 10/12/2017)

⁶³ Mral, Brigitte, Gelang, Marie & Bröms, Emelie, *Kritisk retorikanalys: text, bild, actio*, Retorikförlaget, Ödåkra, Sverige, 2016, S.35

⁶⁴ Ibid, S.55.

⁶⁵ Lindqvist Grinde, Janne, *Klassisk retorik för vår tid*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2008, S.101.

⁶⁶ Ibid, S.101.

I övertygande texter förekommer det nästan alltid induktion, exempel används utifrån debatten som bevis för tesen. Detta har oftast en tydlig effekt på åhöraren. Vi bör därför vara misstänksamma om författaren endast använder sig av argument som bottnar i induktion, eftersom det kan tyda på att det saknas principiella bevis, deduktion, som kan ge stöd åt saken. Men detta kan vara ett val författaren har gjort för att hen tycker det är effektivare att underhålla läsaren.⁶⁷

Ett sätt att underhålla läsaren eller för att öka möjligheten för att övertyga är genom att tillämpa visuella medel, såsom foton och rörliga bilder. En särskild anledning kan vara just för att en bild kan vara ett bättre stöd för minnet än ord. Målande berättelse eller visuella bilder stannar längre i medvetandet än ett abstrakt resonemang.⁶⁸ Detta kan kombineras i samband med ethos, pathos och logos som tidigare presenterades. Vanligtvis är kombinationen av foto med pathos-argument ett sätt att väcka starka känslor hos mottagaren.⁶⁹

Emotiva ord eller meningar även kallat värdeladdade ord har känslomässig betydelse (positiv eller negativ) är ett retoriskt grepp som nyttjas för att påverka, övertyga och måla upp för den avsedda mottagaren.

I denna studie finns det inte utrymme att nämna alla olika argument utan fokus kommer hamna på att lyfta fram de argument som anses väga tyngst och är sammankopplade med min teori, samt där en tydlig linje mellan argumenten syns i de olika texterna som är relevant för min studie.

4.7 Tillämpning

Metodens tillämpning kommer ta form genom att identifiera teser från varje hemsida samt textdel från respektive organisation, är de explicita eller implicita? Därefter ta ut argument som stödjer tesen och se ifall de existerar motargument i texten. Utgår författaren

---

⁶⁷ Ibid, S.104.

⁶⁸ Mral, Brigitte, Gelang, Marie & Bröms, Emelie, *Kritisk retorikanalys: text, bild, actio*, Retorikförlaget, Ödåkra, Sverige, 2016, S.84.

⁶⁹ Ibid, S.88.

från gruppens doxa eller inte? Nästa steg blir att se om argumenten besitter någon av ethos, pathos och logos egenskap eller om argumentstrategin är antingen deduktiv eller induktiv. Därefter kommer stilnivå granskas, ifall emotiva ord behandlas eller om det förekommer visuella verktyg. Parallellt kommer analysen jämföras med det teoretiska perspektivet, hur organisationerna förhåller sina argument till rätt till liv, fostret eller kvinnan? I diskussionsavsnittet kommer en utredning av skillnader och likheter i de retoriska greppen samt av argumentationerna utföras.

5   *Analys*

I förra avsnittet förklarades tillämpningen, hur metodvalet ska appliceras på själva analysen. I detta avsnitt behandlas analysen, de fyra valda organisationerna kommer tas fram, MRO, Amnesty, Människovärde, RFSU och applicera de retoriska verktygen på respektive organisation med inslag av mitt teoretiska perspektiv. Detta kommer ske genom att analysera en organisation i taget med hjälp av tre underrubriker: teoretisk koppling, argument och stil för att sedan i diskussionsavsnittet dra slutsatser om likheter och skillnader.

MRO

MRO:s hemsida ”abortnej” vars syfte är att argumentera för människorätt för ofödda. Huvudtesen är explicit att de *vill stärka de oföddas rätt till liv och rättighetskyddet*. Argumenten sker av olika strategier, exempelvis det första en möts av är en video av när medicinska aborter genomförs med texten ”När aborterna blir synliga förändras allt...”⁷⁰ På samma sida kan vi se ett bildspel av fostrets utveckling från olika veckor under graviditeten. Denna retoriska strategi är för att skapa pathos hos läsaren, för att stärka under-tesen att fostret är en människa vid befruktningen. Syftet för organisationen är att påverka personer som läser denna hemsida genom dess emotionella inställning till abort då MRO anser att när en människa ser hur aborter går till eller ser fostret förändras dess inställning. Förhoppningen är att redan här övertyga läsaren om deras tes.

Teoretisk koppling

Det val som sedan har gjorts här är trycka in på avsnittet ”abort och kvinnans rätt till sin kropp”. Valet grundar sig i att se hur MRO argumenterande bemöter motargument, och utifrån min teori belysa hur organisationen ställer sig till kvinnan och fostrets rätt till liv. I denna artikel jämförs fostret med kvinnan utifrån en vanlig abortförespråkares perspektiv och argument, den utgår ifrån en liknelse mellan njurdonation och kvinnans rätt till sin kropp, ett tankeexperiment likt Thomsons teori. De argumenterar härifrån att ingen

---

⁷⁰ Selander, Mats, MRO - <http://www.abortnej.se> (Hämtad: 8/12/2017)

har rätt att göra vad som helst med sin egen kropp, alltså att en person har inte rätt att svinga sin näve hur som helst, då möjligtvis en annan persons haka befinner sig där. De menar att argumentet rätten till sin egen kropp begränsas av andra människors rätt till sin kropp. Vidare argumenterar de genom att lägga fram att det finns en moralisk distinktion mellan den passiva handlingen att låta någon dö, exempelvis att jag har rätt till att inte tvingas donera min njure till en dödssjuk, och den aktiva handlingen att döda ett foster. Sedan tillägger de att det är just det aborter gör och praktiskt taget alla aborter syftar till – att döda ett foster, vilket är ett deduktivt resonemang och syftar till att förklara abortens problematik. Problematiken som uppstår är att påståendet *att döda ett foster* indikerar på en aktiv handling av den gravida kvinnan.⁷¹ Därmed utesluter MRO spontanabort även kallat missfall som menar på att det inte är en aktiv handling utan det är kvinnas kropp som stöter ut fostret av olika skäl, såsom kromosomfel.⁷²

Thomsons teori menade på att alla kan skriva under på att kvinnan har rätt till sin kropp, däremot skriver en under till en viss gräns. MRO:s andra argument handlar om att de rättigheter och skyldigheter som finns i föräldrar-barns relationen inte går att jämföra med den som donerar njuren och den som är mottagaren. Det födda barnets och föräldrarnas band påstås vara starkare, då kvinnan har ”kroppsliga” skyldigheter till sitt barn. MRO menar att det minsta ansvaret en kan begära är att kvinnan har ansvaret att med sin kropp hålla barnet vid liv.

Krocken med kvinnans rätt till sin kropp, att kvinnan har rätt att undanhålla sin livmoders skydd åt det ofödda barnet och lika så bröstet, kärlek och fysisk omsorg, anser MRO inte behöver inkräkta på rätten på att hon inte vill. Utan de tycker det är en absurd och orimlig tolkning av ”kvinnans rätt till sin kropp” när ett barn är fött. Vilket leder till ytterligare en koppling till Thomsons teori då hennes tankeexperiment utgick från att en var sammankopplad i endast 9 månader, ingen nämnde att det skulle vara skyldigheter efter det.

Argument

---

⁷¹ Selander, Mats, MRO ”Abort och kvinnan rätt till sin kropp”, <http://www.abortnej.se/abort-och-kvinnans-ratt-till-sin-kropp/> (Hämtad: 08/12/2017)

⁷² Bygdeman, Marc och Malmquist, Jörgen, National Encyklopedin ”Spontan abort” <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/abort> (Hämtad: 07/12/2017)

MRO:s hemsidan är mest baserat på pathos- och logos-argument. Deras övertygningsnyckel för att de ska skapa trovärdighet på deras hemsida är igenom pathos-argumenten samt en kombination av visuella verktyg. Däremot är kombinationen och variationen av argumenten rätt vaga vilket resulteras till att helheten av hemsidan inte uppfattas fullt trovärdig. Vi kan se att MRO brukar sig av induktiva pathos-argument för att övertyga läsaren, detta görs genom att ta ut exempel där kvinnor har genomgått svåra aborter som förklaras som hemska och något dem aldrig skulle vilja gå igenom igen. Tanken är att väcka känslor eller avskräcka mottagaren genom argument för att driva sitt budskap om att abort är fel.

Stil

MRO har även gjort ett val hur de ska använda emotiva ord för att stärka och övertyga om sin tes såsom *ofödda barnet*, *”Abortören är alltså den aktiva orsaken till att fostret dödas.”*⁷³ eller *folkmord*. Språket är väl använt för att skapa trovärdighet hos mottagaren och att övertyga om abort är fel och att det ofödda barnet har rätt till liv.⁷⁴ Det ska vara lätt att ta ställning efter första anblicken på hemsidan. Det används inga svårare termer för att skapa förvirring eller som mottagarna inte begriper.

Vi skulle kunna säga att MRO utgår från mottagnas doxa då det hanterar frågan som något dåligt, och moraliskt fel, att döda en oskyldig människa är fel. Det är en generell princip som vi kan vara överens om, och som författaren bör utgå ifrån för att kunna övertyga och påverka oss.⁷⁵

Amnesty International

Hemsidan för Amnesty har syftet att göra läsaren medveten om vilka rättigheter som gäller och vilka de gäller för. Övergripande tesen är att alla rättigheter ska gälla för alla.⁷⁶ Tesen i textavsnittet är inte lika explicit utan mer implicit. Den tes att som utläses är *att*

---

⁷³ Selander, Mats, MRO ”Illegala aborter”- <http://www.abortnej.se/illegala-aborter-del-1-ar-laglig-abort-den-ratta-losningen-pa-problemet-med-illegala-aborter/> (Hämtad: 09/12/2017)

⁷⁴ Mral, Brigitte, Gelang, Marie & Bröms, Emelie, *Kritisk retorikanalys: text, bild, actio*, Retorikförlaget, Ödåkra, Sverige, 2016, S.58–60.

⁷⁵ Lindqvist Grinde, Janne, *Klassisk retorik för vår tid*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2008, S.93.

⁷⁶ Amnesty International, 2016 - <https://www.amnesty.se/vad-gor-vi/kvinnors-rattigheter/min-kropp-mina-rattigheter/abort/> (Hämtad:12/12/2017)

abort inte är ett brott, undertesén är då för många kvinnor dör av osäkra aborter, alltså ska det inte finnas ett förbud mot abort.⁷⁷

Eftersom Amnesty är en global organisation har valet gjorts att väva in deras tidning, Amnesty Press för att skapa en bredd i deras argument för abort. Detta är på grund av att Amnestys avsnitt för abort handlar om att ge mer en översiktsbild för mottagaren hur det ser ut i världen kring abortfrågan, genom att nämna hur exempelvis El Salvadors och Irlands lagstiftning ser ut. Amnesty har inte uttryckt sig helt i abortfrågan vilket nämndes tidigare.⁷⁸ I Amnesty Press har de fått frågor kring abort och när de anser att ett mänskligt liv uppstår, artikeln är dock publicerad 2005 vilket tyder på att de kan helt klart ändrat sig kring frågan. En annan relevant artikel är en debattartikel som är publicerad 2014 av Amnesty och RFSU, där de uppmanar att vi måste försvara den nuvarande aborträtten.⁷⁹ Denna artikel är även informativ med länders dagslägen om aborträtten. De kritiserar abortförbudet och dess konsekvenser, samt belyser kvinnans rättigheter, rätt till liv, rätt till privatliv, rätt till hälsa är kopplade till aborträtten och hur de hårda lagstiftningarna påverkar detta.

Som Amnesty förklarar är det inte enhetligt vad de tycker om abort, de reproduktiva och sexuella rättigheterna. Den svenska styrelsen anser att det inte kan urskilja abortfrågan från de reproduktiva rättigheterna, medan de råder en tvetydighet inom den internationella styrelsen. De anser att det är en kvinnlig rättighet att ha tillgång till fri och säker abort om vi utgår från kvinnans position, men de menar samtidigt att de inte är säkra på att avfärda det ofödda barnets rätt till liv.⁸⁰

Teoretisk koppling

I Amnestys avsnitt om abort och i deras tidning Amnesty Press så kan vi se utifrån mitt teoretiska perspektiv att de fokuserar varken på det ofödda barnet eller kvinnans rätt till liv, eftersom de inte väljer att klart ta en ställning till när ett foster anses som människa, samt att de inte uttrycker sig tydligt om abort ska gå under rätten till liv för kvinnan.

---

⁷⁷ Ibid.

⁷⁸ Ibid.

⁷⁹ Ljungros, Kristina och Lindenfors, Anna, RFSU - <http://www.rfsu.se/sv/Internationellt/Debattartiklar-om-internationella-fragor/RFSU-och-Amnesty/> (Hämtad: 08/12/2017)

⁸⁰ Amnesty International, Amnesty Press, 2005- <http://www.amnestypress.se/fran-tidningsarkivet/repor-tage/25285/ar-amnesty-redo-for-abortfragan/> (Hämtad: 11/12/2017)

Tvärtemot Thomsons teori erkänner Amnesty inte något utav dem, utan hävdar att abort inte är ett brott. Detta kan ändå tolkas som att abort innefattar rätt till liv för kvinnan. Debattartikeln med RFSU kan även styrka detta eftersom de uppmanar att förbud mot abort är inget annat än en kränkning av flickors och kvinnors rättigheter, och får inte bortprioriteras.

Argument

Amnesty använder sig mestadels av logos då deras hemsida främst informerar om abort runtom i världen med inslag av induktion. De för resonemanget utifrån exempel, ländernas situation och hur de ställer sig till abortfrågan. Genom att använda en blandning av logos och induktion så skapas en trovärdighet för läsaren, och övertygandet av argument med inslag av pathos är på så sätt inte nödvändigt för deras tes. Amnesty använder sig av statistik och siffror för att stärka sina logos-argument, siffrorna skulle på så sätt kunna ses som ett sätt att väcka känslor hos läsaren. Eftersom författaren sätter in läsaren i den globala abortkontexten så skapas en förståelse att dessa siffror är höga vilket är ett problem.⁸¹

Ethos-argument kommer till uttryck när Amnesty försöker påvisa sin trovärdighet på hemsidan, detta gör dem genom att återkommande benämna att de har befunnit sig på plats där saker har hänt. Exempelvis hänvisar Amnesty till sig själva att ” Amnesty känner till flera fall där kvinnor dömts till fängelse i årtionden efter att ha fått missfall.”⁸² Som tidigare nämnt används ethos-argument för att stärka deras trovärdighet, och det kan just göras genom att belysa sin titel.

Amnestys argumentationsstruktur genomförs på ett deduktivt sätt då de deklarerar allmänna fakta, olika länders lagstiftning, som är sanna och bör inte ifrågasättas eftersom den bygger på odiskutabla principer. Däremot skulle ett induktivt även kunna appliceras genom texten eftersom Amnesty väljer att ta upp olika fall, länders situationer, som är inbjudande för läsaren. Det beror på att dessa fall har en viss beviskraft för dess tes och därmed får läsaren möjlighet att skapa sin egna uppfattning om omständigheterna.⁸³

---

⁸¹ Amnesty International, 2016 - <https://www.amnesty.se/vad-gor-vi/kvinnors-rattigheter/min-kropp-mina-rattigheter/abort/> (Hämtad: 12/12/2017)

⁸² Ljungros, Kristina och Lindenfors, Anna, RFSU - <http://www.rfsu.se/sv/Internationellt/Debattartiklar-om-internationella-fragor/RFSU-och-Amnesty/> (Hämtad: 08/12/2017)

⁸³ Mral, Brigitte, Gelang, Marie & Bröms, Emelie, *Kritisk retorikanalys: text, bild, actio*, Retorikförlaget, Ödåkra, Sverige, 2016, S.57.

Stil

Amnesty använder sig av ett informativt språk för att öka trovärdighet, terminologin är samtidigt inte för svårbegripligt eftersom deras syfte är att göra läsaren medveten om abort. Språket är inte grundat med emotiva ord vilket bidrar till att inga större känslor väcks hos läsaren. Som tidigare nämnt använder Amnesty sig av retoriska grepp genom faktaresonemang. De väljer att påverka läsaren genom att informera och göra oss medvetna. De hoppas på i sin tur att detta ska räcka för att påverka och övertyga oss. Trots att de inte använder emotiva ord kan vi se strategin att väcka känslor genom att de använder sig av ett visuellt verktyg, en bild från en demonstration med texten ”*My body My Choice*”. Valet att ta med bilder är för att medvetet kunna påverka läsaren, positionera hen i debatten och för att öka möjligheten att övertyga med deras argument.

Amnesty väljer delvis inte att utgå från mottagarens doxa, utifrån ett perspektiv kan det däremot styrkas eftersom deras tes innefattar att abort inte är ett brott. Att begå ett brott anser många är moraliskt fel, därav är Amnestys utgångspunkt att förklara just att abort inte är ett brott alltså är abort inte moraliskt fel. Problematiken som möjligtvis uppstår är att majoriteten av mottagarnas doxa inte uppfattar det som sant eller något de är överens om. Dock är det en övertygande strategi som Amnesty använder sig av för att försöka att nå ut till de som inte håller med.

Människovärde

Hemsidan som ligger till grund för organisationen Människovärde har budskapet att allt mänskligt liv är lika mycket värt från befruktning till en naturlig död och att stärka människovärdet i Sverige idag.⁸⁴ Efter första sidan där organisationen uppmanar en att bli medlem, vidare in på fliken Teman där abort är deras första. Den övergripande tesen är explicit, då deras arbete handlar om att stärka människans värde i samhället genom prioritering på innan födseln till sin naturliga död. En annan tes som kan utläsas är att Människovärde *räknar ett mänskligt liv vid befruktning*. Tesen är explicit och tesen lyder:

---

⁸⁴ Människovärde, ”Teman”, 2017 - <http://manniskovarde.se/teman/> (Hämtad:08/12/2017)

Människovärde anser att ett barn är ett barn oavsett hur stort eller litet det är. Ett ofött barn är ända från början, också som foster, en människa i utveckling. Vi har alla samma inneboende värde, födda eller ofödda. Vår ålder och storlek påverkar inte vårt värde.⁸⁵

De fortsätter vidare med att benämna att cellerna konstrueras redan vid befruktningen och därmed en ny människa har skapats. De argumenterar utifrån denna tes att det är vid detta ögonblick människans hårfärg, ögonfärg och blodgrupp bestäms. Det är från den stunden människan äger rätten till liv enligt Människovärde och avslutar med att säga att det är en universell rättighet som vi alla har, med hänvisning till Barnkonventionen. Vilket är en intressant poängtering, dock så finns det ingen vidare diskussion angående Barnkonventionen och abortfrågans koppling.

Argument

Människovärdes hemsida har en kombination av ethos, pathos och logos. Vi kan se logos-argumenten i avsnittet för abort där de hänvisar till svenska abortlagen och antalet aborter som sker i Sverige idag med källhänvisning, vilket ökar ethos-argumenten av deras trovärdighet som talare. De induktiva pathos-argumenten är inte lika tydliga då de inte använder några exempel för att väcka starka känslor, tillskillnad från MRO som använde berättelser från kvinnor som utfört abort och efteråt ångrat sig som ett tydligt induktivt pathos-argument.

Pathos-argumenten uppstår när de försöker väcka läsarens känslor genom att betona fostrets rätt till liv och dess rätt till att leva i de samhälle som Människovärde målar upp. De tillägger att en abort betyder att beröva de levande barnets rätt till liv, vilket skapar en känsla att det är något omoraliskt sker när en abort utförs.

Teoretisk koppling

När vi sätter Människovärde parallellt med Thomsons teori kan vi se att det utgår från att människan räknas och erkänns från och med befruktningen, de väljer sedan att utgå från frågan: Är inte barnet en del av kvinnans kropp?⁸⁶ Där det väljer återigen att fokusera på det ofödda barnet och inte kvinnan, med tanke på att kvinnan har en moderkaka har hon

---

⁸⁵ Människovärde ”Teman” 2017 - <http://manniskovarde.se/teman/> (Hämtad:08/12/2017)

⁸⁶ Ibid.

skyldighet att låt barnet stanna kvar, och inte stötas ut. Detta går att likna med att kvinnan är hyresvärd och barnet är hyresgästen har rätt att inte bli utkastad hur som helst.⁸⁷

Nästa fråga de väljer att utgå ifrån är huruvida fostret kan betraktas som vilken människa som helst. De väljer här att argumentera utifrån den medicinska premissen att hela den genetiska uppsättningen hos en människa blir till vid befruktningstillfället. Sedan tillägger de att några veckor senare finns alla organ på plats och att det rör sig om en individ av arten Homo Sapiens – en människa och att ingen kan bestrida den slutsatsen.⁸⁸ Avslutningsvis som svar på denna fråga menar Människovärde att abortlagen och den rådande abortstyrelsen särskiljer på att vara människa och att ha ett människovärde. Människovärde menar att det människovärde grunden borde räcka - att vara en människa. Utifrån valet av teori kan vi se att Människovärde har valt att erkänna fostret som människa och har därför den rätt till liv som övertrumfar kvinnans rätt till liv, utifrån antagandet att fostret är en människa vid befruktningen och kvinnan har inte rätt att göra ett åtagande och stöta ut barnet. Däremot skulle Thomson säga att kvinnan har rätt att beröva fostret rätten till hennes kropp om hon nu skulle vilja avbryta graviditeten.

Ett återkommande retoriskt grepp som sett hos MRO, Människovärde och Amnesty är att de använder sig av frågor som har till syfte att vara vanliga frågor de får av allmänheten. Ifall det är de själva som har valt frågorna eller vem som ställer frågorna framgår inte. Detta kan uppfattas som en smart strategi från deras håll eftersom de kan styra frågorna som de egentligen vill besvara för att just kunna driva sina teser eller för att kunna övertyga läsaren.

Stil

Språket används på en nivå för att mottagaren lätt ska kunna sätta sig in i debatten, men framförallt vad Människovärde vill förändra. Ett informativt språk som gör att läsaren skapar en viss trovärdighet då källhänvisningar anges i texten. En del medvetna val har författaren gjort då kursiverade ord görs för att fånga läsarens ögon, dessa ord är *männi-*

---

⁸⁷ Thomson, Jarvis Judith "A defense of abortion" i "The right and wrongs of abortion" Cohen, Marshall, Nagel, Thomas, Scanlon(ed.), Princeton University Press, 1974, S. 4.

⁸⁸ Människovärde "Teman" 2017 - <http://manniskovarde.se/teman/> (Hämtad:08/12/2017)

skovärde, att vara människa, Homo Sapiens. Alla dessa ord är begrepp som rör människan vilket är relevant för tesen att mänskligt liv börjar vid befruktningen. Dessa ord behöver inte upplevas generellt som värdeladdade då de inte är så pass extrem grad, i denna kontext får de däremot en tydligare klang.

Människovärde utgår från att mottagarens doxa anser att principen människovärde är sant och alla är överens om det. Däremot kan detta vara ett problem då alla inte anser att människovärde är den samma för alla människor, därför är Människovärdes sätt att använda doxa som verktyg inte är helt övertygande. Dock så försöker de övertyga läsaren genom att utgå från att människovärde är deduktivt, en generell princip, därav väljer de att belysa människans värde i samhället och vilken rätt hen har.

RFSU

Syftet bakom RFSU hemsida är att tydliggöra kvinnans rätt till att bestämma över sin kropp. Tesen tolkas som explicit – *rätten till abort: det borde vara en självklarhet*. Argument härifrån utgår från att kvinnan själv ska få bestämma över sin kropp, valet att göra abort ska få genomföras oavsett skäl. Undertesen är att abortförbud inte kommer leda till minskat abortantal. Denna tes styrks genom att lägga fram argument där länder har abortförbud och dess konsekvenser, samt tillägg angående hur många aborter som genomförs trots abortförbudet.⁸⁹

I analysen av Amnesty presenterades en gemensam publicerad debattartikel av RFSU och Amnesty för att vidga bredden av argument och detta är på grund av att kunna koppla samman metod med teori. Denna artikel har även legat till grund för RFSU:s analys.⁹⁰

Teoretisk koppling

---

⁸⁹ RFSU ”Fokus och Nyckelområden” - <http://www.rfsu.se/sv/Om-RFSU/Fokus--och-nyckelomraden/> (Hämtad: 12/12/2017)

⁹⁰ Ljungros, Kristina och Lindenfors, Anna, RFSU - <http://www.rfsu.se/sv/Internationellt/Debattartiklar-om-internationella-fragor/RFSU-och-Amnesty/> (Hämtad: 08/12/2017)

När vi jämför Thomsons teori ihop med RFSU kan vi se att RFSU fokuserar på kvinnans rätt till liv. Dock finns det inget tydligt val att erkänna fostret som människa vid befruktningen. Prioriteringen är placerad på kvinnan och hennes situation på nationell likväl internationellt plan.

Likt Thomson beviljar RFSU abort som moraliskt tillåtet om kvinnan blivit våldtagen och gravid, ett ställningstagande som inte har förekommit eller presenterats på tidigare organisationers hemsidor. Thomson tydliggör i sin teori att abort inte får förnekas då det inkräktar det på kvinnans frihet, vilket vi kan se att RFSU berör i sin artikel, eftersom de talar i samma termer om att rättigheter för abort går nära in på jämställdhetsdiskussionen. RFSU presenterar aborträtten kopplat till jämställdhet och kvinnans rättigheter på följande sätt:

För att kvinnor ska kunna ha samma möjligheter som män till utbildning, arbete, hälsa och kunna delta i det sociala och politiska livet - måste de kunna bestämma över sin egen kropp, sexualitet och reproduktion. Aborträtten är en förutsättning för ett hållbart och jämställt samhälle.⁹¹

Genom citatet kan vi då utläsa att det finns en relevant koppling till Thomsons teori om att så länge institutioner inte förbjuder abort inskränker det inte på kvinnans frihet och därmed ökar möjligheten för kvinnan att kunna göra anspråk på sina rättigheter, vilket i sin tur kommer öka förutsättningen för ett hållbart och jämställt samhälle.

Argument

Pathos-argument används för att bevisa kvinnans situation i världen, där osäkra aborter förklaras som farliga, livshotande och som ett globalt problem. Dessa argument byggs sedan ihop med ytterligare ett retoriskt grepp, logos-argument, för att skapa trovärdigheten hos läsaren. Ethos-argumenten skulle jag vilja påstå förekommer när RFSU benämner hur de arbetar, att de är etablerade på både internationella och nationella arenan. En organisation som är mer utbredd och arbetar på flera ställen uppfattas vanligtvis som trovärdigare än en mindre lokal organisation. Induktiva pathos-argument sker genom att ta fram ett fall där en 18-årig flicka fick sent missfall och när hon vaknade upp på sjukhuset

---

⁹¹ Ljungros, Kristina och Lindenfors, Anna, RFSU - <http://www.rfsu.se/sv/Internationellt/Debattartiklar-om-internationella-fragor/RFSU-och-Amnesty/> (Hämtad: 08/12/2017)

började en polisman förhöra henne om vad som hänt. Hon dömdes senare till 30-år fängelse för mord. RFSU:s retoriska grepp är att försöka påverka läsaren att känna vrede för ett orättvist behandlade, samt för att tydliggöra den markanta skillnaden som finns i världen, skillnaden mellan länder. Däremot beskriver inte RFSU vem flickan är eller vart hon utsätts för det här, därmed kan en del uppfatta det som mindre trovärdigt och snarare ett sätt att försöka övervinna mottagaren.

Stil

Emotiva ord som *självlart*, *totalförbjudet*, *önskat*, *farliga* nyttjas i texten för att bygga upp en bild om hur världen ser ut idag för kvinnor. Det ska på så sätt vara lättare för läsaren att kunna sätta sig in i debatten och den rådande problematiken om osäker abort som finns i världen. Artikeln är byggd med ett informativt språk för att öka trovärdighet för läsaren.

Doxa är något som RFSU väljer att utgå ifrån genom att belysa kvinnor och flickors rättigheter, och att det är något självklart. Denna doxa är ett effektivt sätt att försöka utgå från för att övertyga mottagaren. Med Sverige som utgångspunkt, är det något vi är överens om, kvinnor har rättigheter. Därav är det lättare för författaren att ha en möjlighet att övertyga läsaren om att aborträtten innefattar kvinnans rättigheter.

I detta avsnitt var det avsett att de fyra organisationerna skulle analyseras utifrån mitt valda teoretiska perspektiv och metod, i nästa avsnitt kommer det att presentera likheter och skillnader som jag har stött på under analysens process.

6 Diskussion

6.1 Skillnader och likheter

Detta avsnitt avser att presentera skillnader och likheter som har dykt upp under analysens gång. Mitt intresse att kartlägga svenska organisationers retoriska grepp inom abortdebatten har möjliggjort att jag kan belysa liknande och olika strategier för att driva dess tes, om vem som har rätt till liv, fostret eller kvinnan utifrån mitt teoretiska ramverk.

Tydlig skillnad i argumentationerna var att förespråkarna talar för kvinnans rätt till liv och motståndarna talar för fostrets som människas rätt till liv. Tidigare nämnt var inte mitt huvudfokus att kategorisera organisationerna då syftet var att analysera själva retoriska greppen. Dock bidrog dessa likheter till att en kategorisk uppdelning uppstod. Jag skulle egentligen inte vilja placera Amnesty inte i något av dessa fack eftersom de inte yttrar sig om det ena eller de andra. Däremot blir slutsatsen att utifrån deras uttalande att abort inte är ett brott så hamnar de indirekt i facket för kvinnans rätt till liv. Det kan vara samhällets normativa syn på Amnesty som organisation som indirekt placera dem i detta fack eftersom det inte behöver stämma överens vad Amnesty själva anser. Problemet är att Amnesty som en global organisation måste ta hänsyn till sina medlemmars åsikter. Därför kan det uppstå en delning i ställningstagande såsom aborträtten, därav kan de inte kan sättas in i det facket.

En likhet mellan organisationerna är att de jobbar med flera olika teman och att abortfrågan går hand i hand med andra frågor, vilket gör att ingen organisation har mer fokus på abort än den andra. Däremot skulle Amnesty vara ett undantag då de inte har haft samma fokus som de andra organisationerna på abortfrågan under en längre tid, utan deras fokus framkallas genom kampanjer för att sätta vissa frågor i rampljuset.

Vi kan se att de finns en splittring mellan organisationerna då deras arbeten fokuseras på olika sätt. MRO:s arbete som fokuserar på själva aborten i sig och dess konsekvenser,

medan Människovärde fokuserat på människans rätt i samhället. Samtidigt utifrån Amnesty och RFSU:s arbete ser vi även att dessa organisationer fokuserar på att nå ut på ett internationellt likväl nationellt plan.

Trots att studien i huvudsak inte avser att analysera de visuella retoriska greppen är det oundvikligt att inte väva in dem i studien eftersom det faktiskt är retoriska grepp i kombination med hemsidans texter. Det vi kunde se var ett genomgående tema där organisationerna valt att använda sig av relevanta bilder med pathos-argument för att väcka känslor. Bilder med barn i fokus var mer förekommande för MRO och Människovärde medan bilder på kvinnor under exempelvis demonstrationer eller fattiga miljöer uppträdde på RFSU och Amnestys hemsida.

Ytterligare en likhet som är intressant att belysa är deras retoriska grepp att utgå ifrån emotiva ord eller vilken grad av informativt språk författaren använder sig av. En likhet som tydligt kan ses är att RFSU, MRO och människovärde använde sig mer av begrepp och meningar för att stärka sina argument och tes. Medan Amnesty valde att använda ett språk som innehöll mer information än värdeladdning.

7 Slutsats

Syftet med studien var att undersöka hur svenska organisationer använder retoriska grepp kopplat till rätt till liv inom abortdebatten. Studien utgick ifrån frågeställningen: Hur används rätt till liv som retoriskt grepp i den svenska debatten om abort? Mitt metodval retorikanalys har bidragit till att besvara frågeställningen genom att belysa de olika retoriska greppen som finns inom organisationers hemsidor och texter i debatten. En gemensam nämnare som organisationerna hade var att ingen utgick från samma resonemang som min teori. Ingen erkänner både fostret och kvinnan som båda rättighetsinnehavare av rätten till liv och tar dess argumentation därifrån utan ett ställningstagande var antingen för kvinnan eller fostret.

Med hjälp av retorikanalys har vi sett hur organisationerna bygger upp sina hemsidor med olika syften för att kunna påverka och övertyga. Generellt kan vi se att kombinationen av pathos- och logos-argumenten brukades mer av de som talade för det ofödda barnet medan logos- och ethos-argumenten uppträdde flera gånger hos de som talade för kvinnans rättigheter.

En annan poäng som även nämndes i förra avsnittet är att visuella verktyg användes för att bringa fram pathos-argumenten till sin spets. MRO stack mer ut av dessa organisationer eftersom flertalet bilder existerade och valet av bilderna hade en mer hänsynslös riktning jämfört med de andra. Logos-argumenten användes genom att tala om hur många kvinnor som dör av osäkra aborter för att göra läsaren medveten om hur de ser ut när abortförbud existerar i ett land. Som tidigare nämnt i metodavsnittet är inget val av strategi bättre än de andra, däremot är en kombination av de resulterar ofta med ett mer garanterat övertygande. Dock var kombinationen av alla typer av argument relativt vaga därmed var övertygandet från någon av organisationerna inte helt fullbordat. Däremot är MRO den organisation som förvånade mig mest eftersom det var de som använde ett så pass färgstarkt och grafiskt sätt att försöka övertyga den avsedda mottagaren.

En intressant slutsats att dra är de retoriska greppen som handlar om att bemöta motargument inte förekom hos de som talade för kvinnans rätt till liv. Däremot använde MRO och Människovärde sig av en strategi med grund att utgå från frågor som de sedan besvarade på deras hemsida. Varför Amnesty och RFSU har valt att inte applicera detta retoriska verktyg på sitt avsnitt kan ifrågasättas. Kan det bero på att deras teser syftar på något som är deduktivt, en princip som inte borde ifrågasättas och därmed är sann, eller för att de inte intresserar sig för diskussionen när ett fosters liv bör räknas som en människas.

Emotiva ord förekom flertal gånger hos alla fyra organisationerna. Ett resultat vi kan se var att MRO använde det retoriska verktyget mer än vad Amnesty gjorde. Min tolkning av den slutsatsen är att MRO klargör sin åsikt tydligare i debatten och kan därför mer effektivt använda verktyget medan Amnesty fortfarande visar sin tvetydighet i frågan och försöker därför inte övertyga på läsaren samma sätt.

Kopplat till Judith Jarvis Thomson stärker studiens resultat den tidigare forskning genom att belysa abortdebatten i Sverige som är tätt sammanlänkad till argumentationen som ter sig runt om i världen. Argumentation utgår antingen ifrån kvinnan eller fostrets rätt till liv, det sker från två sidor av debatten där den ena sidan som talar för fostret rättigheter och den andra för kvinnans rättigheter. Den svenska abortdebatten sätter kvinnans rättigheter i kontext när de talar om kvinnans frihet, autonomi. Däremot sker det i positiv bemärkelse när RFSU och Amnesty behandlar abortfrågan. I kontrast använder exempelvis inte MRO samma positiva klang på kvinnans frihet utan talar med om kvinnans skyldighet och fostrets frihet och möjliga autonomi. I boken *Gender Equality* ser vi hur Nancy J. Hirshmann också sätter abortdebatten i samma rum som autonomin. J. Hirshmann gör detta genom att koppla samman kvinnans medborgarskap och kvinnans rätt till abort. Det är en medborgerlig rättighet att själv bestämma om en abort ska genomföras.

När en sammankoppling sker mellan studien och *Kroppspolitik* av Maud Eduards ser vi trots att boken utgör en historisk grund för abortdebatten, utgår vi idag 2017 från samma premisser. Vilket jag tycker är fascinerade eftersom det synnerligen inte har förändrats under 2000-talet som jag kanske hade hoppats på, kan detta möjligtvis bero på vår abortlagstiftning. Så min förhoppning om att det skulle ske en förändring inom debatten i framtiden skulle möjligtvis kunna fullbordas om abortdebatten sätts i kontrast med autonomi.

Hur skulle de retoriska greppen se ut då? Troligtvis skulle frågan hamna i samma polarisering. Vems frihet övertrumfar den andres? Fostret eller kvinnan?

8 Referenser

Elektroniska källor

Babyhjälp – hjälpen under barnets första levnadsår - <http://www.babyhjalp.se/gravid>
Hämtad: 10/12/2017 Publicerad: 2017

Bengtsson, Jesper, Sveriges Television - <https://www.svt.se/opinion/trumps-abortbeslut-okar-risken-for-kvinnors-halsa> Hämtad 4/1/2018 Publicerad: 26/1/2017

Boston Review, <http://bostonreview.net/archives/BR20.3/thomson.html> Publicerad: 1995 Hämtad: 12/12/2017

Bygdeman, Marc och Malmquist, Jörgen, National Encyklopedin - <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/abort> Hämtad: 07/12/2017

World Health Organization - <http://www.who.int/reproductivehealth/topics/unsafe-abortion/abortion-safety-estimates/en/> Hämtad: 08/12/2017 Publicerad: 28/09/2017

Styrelsen för internationellt utvecklingssamarbete - <http://www.sida.se/Svenska/aktuellt-och-press/Medieservice-och-presskontakt/pressmeddelanden/2017/sida-tar-avstand-fran-trumps-attack-pa-abortratten/> Hämtad: 18/12/2017 Senast uppdaterad: 11/07/2017

Johansson, Klara, Vårdguiden 1177 <https://www.1177.se/Skane/Regler-och-rattigheter/Abortlagen/> Hämtad: 07/12/2017 Senast uppdaterad: 23/02/2017

RFSU

<http://www.rfsu.se/sv/Internationellt/Vara-tre-fokusomraden/Abort/> Hämtad: 12/12/2017
Publicerad: 07/08/2015 Senast uppdaterad: 06/11/2017

<http://www.rfsu.se/sv/Internationellt/Debattartiklar-om-internationella-fragor/RFSU-och-Amnesty/> Hämtad: 08/12/2017 Publicerad: 28/09/2014 Senast uppdaterad: 17/08/2015

Amnesty

<https://www.amnesty.se> Hämtad 11/12/2017

<https://www.amnesty.org/en/get-involved/my-body-my-rights/> Hämtad: 11/12/2017

<https://www.amnesty.se/vad-gor-vi/kvinnors-rattigheter/min-kropp-mina-rattigheter/abort/> Hämtad: 12/12/2017

<http://www.amnestypress.se/fran-tidningsarkivet/reportage/25285/ar-amnesty-redo-for-abortfragan/> Hämtad: 11/12/2017 Publicerad: 2005

Människovärde

<http://manniskovarde.se> Hämtad:12/12/2017 Publicerad: 2017

<http://manniskovarde.se/teman/> Hämtad: 12/12/2017 Publicerad: 2017

MRO

Selander, Mats

<http://www.abortnej.se> Hämtad: 07/12/2017

http://www.abortnej.se/fragor-och-svar/#_Toc156552129 Hämtad: 07/12/2017

<http://www.abortnej.se/abort-och-kvinnans-ratt-till-sin-kropp/> Hämtad: 07/12/2017

<http://www.abortnej.se/illegala-aborter-del-1-ar-laglig-abort-den-ratta-losningen-pa-problemet-med-illegala-aborter/> Hämtad: 09/12/2017

Tryckta källor

Callersten - Brunell, Margareta och Lidholm, Merike, *Abort Erfarenheter*, Malmö, 1985

Eduards, Maud, *Kroppspolitik: om moder Svea och andra kvinnor*, Atlas, Stockholm, 2007

Françoise Laurant Del 3, Rätten till abort i Europa i *Ockrent, Christine och Treiner, Sandrine*(red.) ”Kvinnornas svarta bok”, Malmö, 2007

Lindqvist Grinde, Janne, *Klassisk retorik för vår tid*, 1. uppl., Studentlitteratur, Lund, 2008

McClain, Linda och L.Grossman, Joanna ”*Gender equality: Dimensions of Women Equal Citizenship*” Cambridge University Press, 2009

Mral, Brigitte, Gelang, Marie & Bröms, Emelie, *Kritisk retorikanalys: text, bild, actio*, Retorikförlaget, Ödåkra, Sverige, 2016

Thomson, Jarvis Judith ”*A defense of abortion*” i ”*The right and wrongs of abortion*” (ed.) Cohen, Marshall, Nagel, Thomas, Scanlon, Princeton University Press, 1974,

Protokoll

Protocol to the African Charter on Human and People’s Rights on the Rights of Women in Africa art. 14(2) C.